

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра спеціально-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту

О.О. Ляшко
_____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС

за спеціальністю 081 Право
спеціалізації Правознавство
Навчально-науковий гуманітарний інститут

Київ - 2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни "Господарський процес" складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 081 Право ступеня вищої освіти "Бакалавр" денної та заочної форми навчання

Розробник: Губарев Сергій Володимирович, доцент кафедри спеціально-правових дисциплін Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, кандидат юридичних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціально-правових дисциплін
Протокол від 10 жовтня 2019 р.

Завідувач кафедри спеціально-правових дисциплін

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'S. Gubarev', written over a faint horizontal line.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є з'ясування місця господарського процесу в системі права України, а також вивчення правових основ процесуально-правового регулювання в системі господарського судочинства, правового регулювання господарсько-процесуальних відносин в Україні, а також відносин пов'язаних з реалізацією господарсько-правової відповідальності. Дана дисципліна призначена для студентів юридичних факультетів і покликана сформулювати у студентів необхідні правові знання щодо науки господарського процесу, які невід'ємно пов'язані з їх професійною підготовкою та подальшою професійною діяльністю.

Завдання вивчення навчальної дисципліни

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- виявлення способів забезпечення належного виконання господарських зобов'язань.
- вивчення особливостей правового регулювання господарсько-процесуальних відносин в умовах соціально орієнтованої економіки;
- характеристика найважливіших правових категорій та конструкцій господарського процесуального законодавства, основних тенденцій його розвитку та застосування;
- розкриття змісту основних законодавчих актів, що регулюють господарсько-процесуальну діяльність;
- висвітлення юридичних, в тому числі і колізійних питань, які виникають в процесі розгляду справ у господарських судах.

Інтегровані вимоги до знань та умінь з навчальної дисципліни

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- принципи та методи господарського процесу;
- особливості досудового врегулювання спорів;

- підвідомчість та підсудність справ господарським судам;
- докази та доказування у господарському процесі;
- процесуальні строки та судові витрати;
- позовне провадження;
- апеляційне, касаційне оскарження.

Вміти:

- вірно орієнтуватися в чинному законодавстві;
- давати належну правову і соціально-економічну оцінку юридичним конструкціям, набувати навичок щодо складання процесуальних документів;
- володіти технологією застосування норм матеріального і процесуального права.

Основні питання з курсу:

1. Поняття предмета господарського процесуального права та погляди цивілістичних вчених на сучасному етапі.
2. Врегулювання розбіжностей і спорів, що виникають при укладанні, зміні та розірванні господарських договорів.
3. Підвідомчість та підсудність справ про банкрутство.
4. Методи господарського процесуального права.
5. Порядок вступу та участь прокурора в судовому процесі.
6. Поняття та ознаки банкрутства.
7. Джерела господарського процесуального права.
8. Правовий статус суддів господарського суду.
9. Підстави для порушення провадження справи про банкрутство.
10. Участь у судовому процесі третіх осіб.
11. Принципи та система господарського процесуального права.
12. Заява щодо порушення провадження справи про банкрутство.
13. Оцінка правового статусу суддів господарського суду.
14. Поняття, склад та класифікація учасників судового процесу.

15. Які судові процедури застосовуються у справі про банкрутство?
16. Правова природа досудового врегулювання спорів.
17. Поняття та елементи позову. Форма і зміст позовної заяви.
18. Право подання заяви про порушення провадження у справі про банкрутство?
19. Поняття підвідомчості господарських спорів.
20. Прийняття, зміст, оголошення рішення та набрання законної сили.
21. Які вимоги передбачені до змісту заяви про порушення провадження у справі про банкрутство?
22. Територіальна та виключна підсудність справ.
23. Зміну позову. Відмова від позову.
24. Охарактеризуйте порядок порушення провадження у справі про банкрутство.
25. Підсудність справ.
26. Ухвала суду, її зміст. Окрема ухвала.
27. Назвіть заходи забезпечення вимог кредиторів у процедурі банкрутства.
28. Порядок пред'явлення та розгляду претензій.
29. Об'єднання позовних вимог. Подання зустрічного позову.
30. Апеляційне оскарження.
31. Порядок передачі справ з одного господарського суду до іншого господарського суду.
32. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку.
33. Обґрунтуйте порядок подання заяви до господарського суду боржником, власником майна боржника.
34. Документи, що додаються до позовної заяви.
35. Перегляд судових рішень в касаційному порядку.
36. Правовий статус позивача у господарському процесі.
37. Відмова у прийнятті та повернення позовної заяви.
38. Перегляд рішень Верховним Судом України.
39. Правовий статус секретаря судового засідання.
40. Забезпечення позову.

41. Право апеляційного оскарження, строк подання апеляційної скарги або внесення апеляційного подання, форма і зміст апеляційної скарги.
42. Правовий статус судового експерта..
43. Неупередженість та об'єктивність суддів.
44. Повноваження суду апеляційної інстанції, строк розгляду апеляційної скарги (подання), постанова апеляційної інстанції.
46. Відкладання розгляду справи, перерва у засіданні. Зупинення провадження у справі.
47. Докази, їх види у судовому процесі.
49. Система органів судової влади.
50. Запобіжні заходи.
52. Склад господарського суду. Строк вирішення спору.
53. Наказ господарського суду, порядок його оформлення та виконання.
55. Порядок складання протоколів судових засідань.
58. Перегляд рішень, ухвал, постанов за ново виявленими обставинами.
61. Відзив на апеляційну скаргу, повернення, прийняття апеляційної скарги (подання), відмова від апеляційної скарги (подання).
62. Права та обов'язки відповідача.
64. Проаналізувати права та обов'язки позивача.
65. Підстави та порядок порушення провадження у справах про банкрутство.
66. Сторони в судовому процесі, їх права та обов'язки.
67. Загальна характеристика інституту виконання судових рішень.
68. Процесуальне положення судді.
69. Система господарських судів України.
70. Загальні положення порядку досудового врегулювання спорів.
71. Поворот виконання рішення, ухвали постанови.
72. Порядок ведення засідання. Вирішення спору при неподанні відзиву на позовну заяву.

73. Відповідальність за ухилення від виконання рішення, ухвали, постанови господарського суду.
74. Справи, підвідомчі господарському суду.
75. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання. Видача дублікату наказу.
76. Правове становище інших учасників судового процесу.
77. Загальна характеристика інституту банкрутства.
78. Повноваження Верховного суду при перегляді рішень, постанов господарського суду.
79. Зміст рішення.
80. Зміст позовної заяви.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА. ПРЕДМЕТ, МЕТОД, СИСТЕМА, ПРИНЦИПИ ТА ДЖЕРЕЛА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУ

1. Предмет, метод господарського процесуального права України.
2. Система та структура господарських судів України.
3. Принципи господарського процесуального права.
4. Джерела господарського процесуального права.
5. Господарське процесуальне право як наука та навчальна дисципліна.

ТЕМА . ПІДВІДОМЧІСТЬ СПРАВ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДАМ

1. Поняття підвідомчості. Органи, що наділяються правом вирішення юридичних справ і здійснення господарської юрисдикції.
2. Основні критерії підвідомчості справ господарським судам. Види підвідомчості.
3. Основні категорії справ підвідомчих господарським судам.
4. Економічні суперечки підвідомчі судам загальної юрисдикції.
5. Колізії підвідомчості і порядок їх дозволу. Процесуально-правові наслідки недотримання правил про підвідомчість.

ТЕМА . ПІДСУДНІСТЬ СПРАВ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДАМ

1. Поняття підсудності і її відмінність від підвідомчості.
2. Види підсудності в господарському судочинстві. Родова підсудність. Основні правила родової підсудності.
3. Територіальна підсудність і її види.
4. Передача справи з одного господарського суду в інший господарський суд.

ТЕМА . ДОКАЗИ І ДОКАЗУВАННЯ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

1. Поняття доказування, доказів і засобів доказування.
2. Предмет доказування. Суб'єкти доказування.
3. Розподіл обов'язків по доказуванню. Підстави звільнення від доказування.
4. Відносність і допустимість доказів.
5. Класифікація доказів.
6. Господарські судові доручення.
7. Забезпечення доказів.

ТЕМА . СУДОВІ ВИТРАТИ . СУДОВІ ШТРАФИ

1. Поняття і види судових витрат.
2. Державне мито: поняття, порядок стягнення, відстрочка або розстрочка сплати, зменшення розміру плати.
3. Повернення сплаченого державного мита.
4. Витрати, пов'язані з розглядом справи.
5. Звільнення від сплати судових витрат.
6. Розподіл судових витрат між сторонами.

ТЕМА . ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ

1. Поняття і види процесуальних строків, їх значення.
2. Правила обчислення процесуальних строків.
3. Припинення і перерва, продовження і відновлення процесуальних строків.
4. Закінчення і зупинення процесуальних строків.

ТЕМА . ПОЗОВ . ПРАВО НА ПОЗОВ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ

1. Поняття позову. Елементи позову.

2. Види позовів. Підстави їх класифікації.
3. Право на пред'явлення позову.
4. Захист відповідача проти позову. Зустрічний позов.
5. Забезпечення позову. Підстави і порядок застосування заходів забезпечення позову.
Захист відповідача проти заходів забезпечення позову.

ТЕМА . ПОРУШЕННЯ СПРАВИ В СУДОВАМУ ПРОЦЕСІ

1. Сутність і значення стадії порушення справи в господарському суді.
2. Порядок пред'явлення позову і результату його недотримання.
3. Зміст позовної заяви.
4. Прийняття позовної заяви до провадження господарського суду.
5. Повернення позовної заяви.

ТЕМА . ПІДГОТОВКА СПРАВИ ДО СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

1. Підготовка справи до судового розгляду як стадії господарського процесу: поняття, значення і задачі.
2. Процесуальні дії, визначені суддею при підготовці справи до судового розгляду.
3. Процесуальні дії, визначені сторонами і третіми особами, що заявляють самостійні вимоги на предмет спору при підготовці справи до судового розгляду.
4. Ухвала та підготовка справи до судового розгляду, зміст і значення.

ТЕМА . СУДОВИЙ РОЗГЛЯД В ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

1. Поняття і значення стадії судового розгляду. Роль головуючого в судовому засіданні.
2. Етапи судового розгляду. Процесуальні питання, що вирішуються на кожному з етапів судового розгляду.
3. Тимчасове зупинення судового розгляду і його перерва в судовому розгляді, відкладення розгляду справи, припинення провадження по справі.

- 4.Форми закінчення справи без винесення судового рішення.
- 5.Мирова угода в судовому процесі.
- 6.Протокол судового засідання: роль і значення; зміст; порядок ознайомлення, подачі і розгляд зауважень на протокол.

ТЕМА . УХВАЛИ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

- 1.Поняття і види судових актів господарського суду першої інстанції.
- 2.Суть і значення рішення господарського суду.
- 3.Вимоги, що пред'являються до рішення господарського суду.
- 4.Недоліки присудження і способи їх усунення.
- 5.Зміст і складові частини присудження. Особливості викладу рішень господарського суду по окремих категоріях справ.
- 6.Законна сила рішення господарського суду.
- 7.Ухвали господарського суду і їх види.

ТЕМА . РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО БАНКРУТСТВО

- 1.Ознаки банкрутства. Підвідомчість і підсудність справ про банкрутство. Склад учасників справи про банкрутство і господарського процесу по справі про банкрутство. Арбітражний керуючий.
- 2.Заходи по забезпеченню вимог кредиторів. Склад судових витрат по справі про банкрутство і їх розподіл.
- 3.Підстави порушення господарським судом справи про банкрутство. Особи, що мають право на звернення в господарський суд із заявою про визнання боржника банкрутом. Ухвалення заяви про визнання боржника банкрутом, підстави відмови в ухваленні заяви і повернення заяви. Підготовка справи про банкрутство до судового розгляду. Термін розгляду справи про банкрутство.
- 4.Повноваження господарського суду. Рішення господарського суду у справах про банкрутство. Розгляд заяв арбітражних керуючих і скарг кредиторів.

5.Процедури банкрутства. Задачі господарського суду при введенні процедур банкрутства. Порядок і наслідки затвердження звіту арбітражного керуючого. Мирова угода: форма зміст і умови висновку. Наслідки затвердження мирової угоди господарським судом. Особливості розгляду справ про банкрутство.

ТЕМА . РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТІВ , ЯКІ МАЮТЬ ЮРИДИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

- 1.Підвідомчість справ про встановлення фактів, які мають юридичне значення, господарському суду.
- 2.Порядок подачі заяви в господарський суд про установлення фактів, що мають юридичне значення.
- 3.Порядок судового розгляду і рішення господарського суду про встановлення факту, що має юридичне значення.

ТЕМА . ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ З УЧАСТЮ ІНОЗЕМНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

- 1.Поняття іноземних підприємств та організацій. Ухвала господарським судом правового статусу іноземних підприємств та організацій. Процесуальні права іноземних підприємств та організацій. Судовий імунітет.
- 2.Компетенція господарських судів по розгляду справ з участю іноземних підприємств та організацій. Правила визначення підвідомчості справ з участю іноземних підприємств та організацій. Види підсудності справ з участю іноземних підприємств та організацій.
- 3.Процесуальні наслідки розгляду судом іноземної держави справи зі спору між тими ж особами, про той же предмет і з тих же підстав. Судові доручення судів іноземних держав, порядок їх виконання господарськими судами. Порядок напряду господарськими судами судових доручень судам іноземних держав.
- 4.Виконання рішень господарських судів відносно іноземних підприємств та організацій. Виконання на території України судових актів, винесених судами.

ТЕМА . ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

- 1.Форми перегляду судових актів господарського суду. Суть апеляційного провадження.
- 2.Право апеляційного оскарження. Суб'єкти, об'єкти і строки апеляційного оскарження. Господарські суди, які розглядають апеляційні скарги.
- 3.Процесуальний порядок подачі апеляційної скарги. Вимоги, що пред'являються до форми і змісту апеляційної скарги.
- 4.Процесуальний порядок розгляду справи в апеляційній інстанції.
- 5.Повноваження апеляційного суду. Підстави для відміни та зміни судово-господарських актів, прийнятих в суді першої інстанції.

ТЕМА . ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ КАСАЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

- 1.Касаційне оскарження як спосіб перевірки правильності застосування норм матеріального і процесуального права господарським судом першої і апеляційної інстанції.
- 2.Особи, що мають право касаційного оскарження.
- 3.Предмет касаційного оскарження.
- 4.Порядок і строк подачі касаційної скарги.
- 5.Повернення касаційної скарги.
- 6.Прийняття скарги до касаційного провадження.
- 7.Межі і порядок розгляду справи в касаційній інстанції.
- 8.Повноваження касаційної інстанції.
- 9.Підстави для відміни або зміни оскаржуваного рішення або постанови.
- 10.Ухвали касаційної інстанції.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА . ПРЕДМЕТ, МЕТОД, СИСТЕМА, ПРИНЦИПИ ТА ДЖЕРЕЛА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Завдання №1

Міський суд, розглядаючи справу за позовом кредитної установи, „Багач” до підприємця Петрова А.Г. про стягнення боргу за кредитним договором, оголосив перерву на більш пізній час того ж дня, щоб позивач пред’явив суду оригінал кредитного договору.

Оскільки на даний день було призначено розгляд і інших справ, суд на протязі оголошеної перерви розглянув справу про стягнення 120000 грн. за договором оренди, по якій виніс рішення.

Після цього суд продовжив судові засідання по першій справі про стягнення боргу за кредитним договором, оскільки позивач пред’явив оригінал договору.

Чи були судом порушені принципи господарського процесуального права?

Завдання №2

В Київському обласному суді слухалась справа за позовом підприємця Потапова П.С. до підприємця Грінчака С.С. про стягнення 20000 грн. – неустойки, пов’язаної з неналежним виконанням договору (прострочення поставки продукції). Відповідач Грінчак С.С. не визнав позов, стверджуючи, що не винен в затримці поставки продукції.

Суддя Бубнов П.С. виніс ухвалу про відкладення слухання справи на іншу дату та час, але про пред’явлення нових доказів в даній ухвалі не вказав.

Які документи та матеріали міг пред’явити відповідач, як докази додатково? Обґрунтуйте принцип змагальності сторін та його зміст.

Завдання №3

Вінницька держава виконавча служба відмовила у виконанні рішення господарського суду м. Астрахань Волгоградської області. Причиною відмови виконання рішення було посилення державного виконавця на те, що Україна незалежна демократична держава і не перебуває у складі колишнього СРСР, і рішення виконувати не має права.

Які джерела права ви застосуєте в проблемній ситуації. Якби поступили ви, як юрист, щодо виконання рішення арбітражного суду м. Астрахань Волгоградської області?

ТЕМА . ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Задача 1

Філіал акціонерне товариство “Каштан”, розташований в місті Харкові, пред'явив позов до товариства “Арколон” про стягнення збитків, спричинених невчасним виконанням договору підряду, укладеного між акціонерним товариством і відповідачем. На початку судового засідання відповідач заявив, що філіал не має права виступати в господарському суді як представник позивача, оскільки його повноваження на проведення справи не підтвержені Положенням про філіал, тому господарський суд повинен припинити провадження по справі. Позивач стверджував, що довіреності на здійснення повноважень позивача в господарському процесі виданої Генеральним директором акціонерного товариства, достатньо для ведення справи в суді.

Як оформлюється участь в судовому процесі філіалів та інших відособлених підрозділів юридичних осіб? Які інші процесуальні питання виникають по даній справі?

Задача 2

Банк “Північний кошик” пред'явив до акціонерного товариства “Синтезкварт” позов про стягнення заборгованості за кредитним договором і відсотків за користування позикою. При цьому сума заборгованості була розрахована на дату пред'явлення претензії до відповідача і складала 100 тис. грн.

В процесі судового розгляду позивач, посилаючись на ГПКУ, збільшив розмір позовних вимог на 20 тис. грн. і просив стягнути відсотки на день винесення рішення господарським судом. На думку відповідача, таке збільшення розміру позовних вимог неправомірне і не відповідає ГПКУ, оскільки для стягнення суми додаткових збитків необхідно пред'явлення позивачем нової позовної заяви на суму 20 тис. грн.

Яке рішення з даного питання повинен винести господарський суд?

Задача 3

Банк, керуючись умовами кредитного договору, перерахував по вказівці позичальника суму кредиту його контрагенту - акціонерному товариству “Ліко”.

У встановлений термін заборгованість позичальником не була погашена. Банк звернувся з позовом про стягнення заборгованості до позичальника і акціонерного товариства, якому була перерахована сума кредиту. В ході судового розгляду господарський суд прийшов до висновку, що позичальник і акціонерне товариство фактично використавши кредит, несуть солідарну відповідальність за виконання зобов'язання, затвердженого кредитного договору. З урахуванням того, що на рахунок позичальника були відсутні грошові засоби, господарський суд задовольнив позов за рахунок акціонерного товариства “Ліко”, якому була перерахована сума кредиту.

Чи правильне таке рішення? Визначте учасників справи і їх процесуальне положення.

ТЕМА . ДО СУДОВЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ

Задача 1

Комерційний банк пред'явив в березні 2018 р. позов до товариства з обмеженою відповідальністю “Прагма” про стягнення 300 тис. грн., що становлять заборгованість за кредитним договором і відсотків за договором. Рішення господарського суду першої інстанції про задоволення позову було оскаржено відповідачем в апеляційну інстанцію. В апеляційну інстанцію замість первинного позивача з'явився індивідуальний підприємець Д. М. Герасименко, який представив угоду про поступку йому вимоги з боку комерційного банку. Господарський суд апеляційної інстанції відмовився провести заміну сторони в процесі, посилаючись на те, що воно можливе тільки в суді першої інстанції.

Які процесуальні питання виникають в даному випадку? Чи можливе тут правонаступництво?

Задача 2

Один з акціонерів акціонерного товариства “Пушмаш” - товариство “Сільвія” звернулось в господарський суд з позовом про заперечення рішення загальних зборів акціонерного товариства “Пушмаш” у зв'язку з відсутністю кворуму і іншими істотними порушеннями процедури проведення зборів. Інтереси акціонерного товариства “Пушмаш” представляв в суді генеральний директор, що має право на здійснення всіх процесуальних дій. В засіданні господарського суду він зробив заяву про визнання позову з боку відповідача, оскільки більшість з вказаних порушень дійсно мала місце.

Перед господарським судом стало питання про те, чи можна прийняти таке визнання позову, оскільки ряд інших акціонерів акціонерного товариства “Пушмаш” заявили клопотання про залучення їх до участі в справі і категорично заперечували наявність яких-небудь порушень при проведенні зборів.

Які процесуальні питання виникли у зв'язку з даною ситуацією? Чи має право генеральний директор визнавати позов? Яке процесуальне положення інших акціонерів акціонерного товариства “Пушмаш”?

Задача 3

Акціонерне товариство “Роселтранс” в травні 2018 р. звернулося до господарського суду з позовом до державного фонду з приватизації про визнання недійсним його розпорядження про зменшення числа акцій відкритого акціонерного товариства “Трансформатор” в статутному фонді “Роселтранс”. Позовна заява була підписана К.В. Мішкиним, який був, згідно пред'явленим документам, президентом акціонерного товариства “Роселтранс” і діяв від його імені без довіреності. В ході процесу учасники процесу не оспорювали повноваження К. В. Мішкина.

Проте після винесення рішення про задоволення позову з'ясувалося, що в акціонерного товариства “Роселтранс” в квітні 2018 р. була створена по

розпорядженню обласного комітету з управління державним майном ліквідаційна комісія.

Які процесуальні питання виникають у висловленій ситуації.

ТЕМА . ПІДВІДОМЧІСТЬ СПРАВ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДАМ

Задача 1

Муніципальне підприємство “СімТек” уклало операцію купівлі-продажу холодильного устаткування з Петровим. Згодом при перевірці державною податковою інспекцією з'ясувалося, що договір укладений за цінами нижчими за балансову вартість в два рази, а Петров є рідним братом директора підприємства. Державна податкова інспекція звернулася з вимогою про визнання операції купівлі-продажу недійсною внаслідок суперечності її законодавству про приватизацію і про власність, а також Статуту підприємства.

Суддя господарського суду відмовив в ухваленні заяви податкової інспекції, оскільки, по-перше, не був дотриманий претензійний порядок, а по-друге, однією із сторін є громадянин, з огляду на що справа підвладна суду загальної юрисдикції.

Оцініть правильність рішення та питання про підвідомчість даної справи.

Задача 2

Визначте підвідомчість наступних суперечок:

- а) на вимогу Іванова про визнання товариства “Агроснаб” банкрутом;
- б) на вимогу групи акціонерів - фізичних осіб, оскаржуючих рішення загальних зборів акціонерного товариства про розмір дивідендів;
- в) на вимогу Кравчука, який очолює приватне селянсько-фермерське господарство, до адміністрації Київського району про виділення земельної ділянки для сінокосів;

Задача 3

Державна податкова інспекція в Київській області в ході перевірки фінансово-господарської діяльності громадського об'єднання “Податки області” вилучила всю бухгалтерську документацію, листування і документи за договорами у зв'язку з чим діяльність об'єднання була істотно ускладнена. Після закінчення перевірки і складання про це акту Державна податкова інспекція відмовилася повернути документацію. Об'єднання вирішило оскаржити відмову Державної податкової інспекції в Київській області, повернути вилучені документи.

Визначте підвідомчість даної вимоги громадського об'єднання “Податки області”.

ТЕМА . ПІДСУДНІСТЬ СПРАВ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДАМ

Задача 1

При розгляді позову підприємства “Либідь” (місто Чернігів) до представництва Київського товариства з обмеженою відповідальністю “Торгмаш”, розташованого в Чернігові, про стягнення збитків, заподіяних невиконанням договору поставки. Господарським судом Чернігівської області, було встановлено, що представництво не має повноважень на ведення справи від імені товариства з обмеженою відповідальністю. Господарський суд припинив провадження по справі і запропонував позивачу звернутися з позовом в господарський суд Київської області.

Які процесуальні питання виникають по даній задачі?

Задача 2

При розгляді позову державного підприємства до фірми “Торгсін” про вилучення з чужого незаконного володіння будівлі, господарський суд за клопотанням позивача в порядку застосування заходів забезпечення позову виніс ухвалу про заборону відповідачу використовувати дану будівлю. Тим часом відповідач використовував будівлю всупереч ухвали господарського суду і значно погіршив її експлуатаційні якості.

Визначте підсудність вимоги про стягнення збитків, причинених невиконанням ухвали господарського суду про забезпечення позову.

Задача 3

Відповідно до договору про спільну діяльність між акціонерним товариством “Берізка”, товариством “Синтез”, розташованими на території України, і товариством “Альпур”, розташованим в місті Мінську, “Синтез” і “Альпур” повинні були поставляти сировину для подальшої переробки в “Берізці”. Тим часом своїх зобов'язань по поставці сировини вони не виконували, у зв'язку з чим “Берізка” зазнала збитків внаслідок простою виробничих потужностей, а також виплатою санкцій споживачам кінцевої продукції, яка повинна була проводитися в рамках договору про спільну діяльність. Перед “Берізкою” виникло питання про підсудність позову про стягнення збитків заподіяних невиконанням зобов'язань його партнерами за договором, якщо “Синтез” розташований в Київській області, а “Берізка” в Херсонській області.

Визначте підсудність даного позову.

ТЕМА . ДОКАЗИ І ДОКАЗУВАННЯ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Задача 1

Державна податкова інспекція провела перевірку застосування контрольно-касових апаратів при здійсненні грошових розрахунків з населенням у ряді торгових павільйонів, які належать індивідуальному підприємцю Комарову. В ході перевірки встановлено факт продажу партії соку без використання контрольно-касового

апарату.

Оскільки Комаров від сплати штрафу за допущене порушення в добровільному порядку відмовився, податкова інспекція звернулася до господарського суду з позовом про стягнення з нього штрафу.

Визначте предмет доказування по справі. Які факти і ким належать доказуванню? Які докази можуть бути використані сторонами?

Задача 2

Комерційний банк звернувся до господарського суду з позовом до будівельного підприємства про стягнення відсотків за користування кредитом в розмірі, що перевищує встановлений договором. В поясненні своєї вимоги позивач послався на передбачене договором право банку “змінювати процентну ставку в односторонньому порядку в разі зміни облікової ставки Національного Банку України”. Незважаючи на те, що в період користування кредитом відбулося збільшення Банком України ставки рефінансування і своєчасне сповіщення позичальника про підвищення встановленого договором розміру відсотків, відповідач від сплати їх в підвищеному розмірі ухиляється.

Визначте предмет доказування по справі. Які факти і ким належать доказуванню? Чи є підстави для звільнення від доказування деяких з них? Які докази можуть бути використані сторонами?

Задача 3

Головне управління природокористування звернулося до господарського суду з позовом до акціонерного товариства “Юстиніан” про стягнення десяти тис. грн. щодо відшкодування шкоди, заподіяної тваринному світу, як впливає з позовної заяви, 5 липня 2018 р. на 570-у кілометрі автотраси Київ-Одеса автомашиною УАЗ, що належить відповідачу, був збитий і смертельно травмований дикий лось.

Визначте предмет доказування по справі. Які факти і ким належать доказування? Які докази можуть бути використані сторонами?

ТЕМА . СУДОВІ ВИТРАТИ . СУДОВІ ШТРАФИ

Задача 1

Ніжинський універмаг звернувся в господарський суд з позовом до Управління Північно-Західної залізниці і до Ніжинської швейної фабрики з приводу отримання швейних виробів низької якості на суму 150 тис. грн., що поступили на адресу позивача в контейнері. На прохання позивача судом була призначена товарознавча експертиза.

Назвіть, з чого складаються судові витрати по даній справі. Визначите розмір судового збору, підлягаючого сплаті при подачі даної позовної заяви. Який розмір витрат, пов'язаних з провадженням експертизи і на кого з учасників процесу вони покладаються?

Задача 2

Визначте ціну позову, розмір судового збору і з кого воно повинно бути стягнуто в наступних випадках:

а) по позову прокуратури м. Києва на користь Київського театраль-но-концертного об'єднання під керівництвом А. Градського до дирекції кінотеатру “Жовтень” про передачу на баланс позивача будівлі № 1 по вулиці Введенська 24 і виселенні дирекції кінотеатру із вказаного приміщення. Позов був задоволений;

б) по позову Спілки добровільних товариств бджолярів України до асоціації бджолярів “Соняшник” про виселення з нежилого приміщення;

в) за заявою акціонерного товариства “Мегіон” про видачу наказу на примусове виконання рішення, винесеного третейським судом;

г) з касаційної скарги відповідача на рішення господарського суду про стягнення 50 тис. грн.;

д) з касаційної скарги Унікомбанку на ухвали господарського суду про припинення провадження по справі за позовом Унікомбанку про визнання недійсним рішення податкової інспекції про накладення штрафу за невчасне списання засобів на суму три тисячі грн.

Задача 3

Визначте ціну позову, розмір судового збору і з кого воно повинно бути стягнуто в наступних випадках:

а) по позову Управління Північно-Західної залізниці до КСП “Райдуга” про стягнення 15 тис. грн.;

б) за позовом брокерської контори “Дока-дружба” про визнання державного підприємства шахтного устаткування банкрутом;

в) за заявою Прилуцької міської телефонної сіті про визнання недійсним наказу державного підприємства зв'язку і інформатики “Укрзв'язокінформ” про затвердження складу “Укрзв'язокінформ” в частині, що стосується Прилуцької міської сіті;

г) за позовом акціонерного товариства “Газпром” до акціонерного комерційного банку “Укргазбанк” про збільшення розміру позики за кредитним договором на суму 5 тис. грн.;

д) за скаргою на ухвалу Львівського обласного господарського суду про відмову у видачі наказу на примусове виконання рішення третейського суду Асоціації юристів Львівської області. Третейський суд розглянув вимоги майнового характеру на суму 2 млн. грн. і задовольнив позов на суму 1 млн. грн.

ТЕМА . ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ

Задача 1

Організація звернулася до господарського суду з позовом про визнання недійсним рішення Державної податкової інспекції про невиконання інкасових доручень податкового органу. Рішенням господарського суду від 10 квітня 2013 р. позовні вимоги частково задоволені, в частині невиконання інкасових доручень, провадження по справі припинене. Позивач 19 квітня 2013 р. оскаржив дане рішення, проте суд ухвалив від 27 квітня 2013 р. повернути скаргу, мотивуючи свої дії тим, що рішення судом ухвалене по двох позовних вимогах немайнового характеру, а скарга сплачена тільки у розмірі 50% від необхідної суми державного мита. Сплативши додатково судового збору, позивач повторно 11 травня 2013 р. звернувся із скаргою.

Перевірте, чи дотримані процесуальні строки. Чи є повернення апеляційної скарги, поданої з порушенням законодавства, поважною причиною пропуску строку?

Задача 2

Товариство з обмеженою відповідальністю “Арсенал” звернулося до господарського суду із заявою про витребування майна з чужого незаконного володіння. Рішенням від 9 лютого 2013 р. в задоволенні позовних вимог відмовлено. 6 квітня 2013 р. позивач подав апеляційну скаргу в якій вказав про неможливість своєчасної подачі скарги, зважаючи на відсутність грошей для сплати судового збору і просив відновити пропущений строк. Суддя виніс ухвалу про відмову у відновленні пропущеного процесуального строку по мотиву пропуску строку для звернення в господарський суд з клопотанням про відновлення пропущеного строку.

Визначте правильність дій учасників процесу. Чи являється причина пропуску строку поважним?

Задача 3

7 липня 2013 р. державний орган у справах про банкрутство звернувся до господарського суду із заявою у визнанні неспроможним (банкрутом) акціонерне товариство “Мрія”. 15 липня 2013 суддя виніс ухвалу про прийняття заяви. В ході судового засідання суд прийшов до висновку про необхідність проведення експертизи визначення фінансового стану акціонерного товариства. Судове засідання було відкладене на два місяці. 15 жовтня 2013 р. суд виніс рішення про визнання акціонерного товариства “Мрія” неспроможним (банкрутом).

Чи допущені судом порушення процесуальних строків? Порівняйте процесуальні строки, передбачені у справах про неспроможність з процесуальними строками, встановленими для інших категорій справ.

ТЕМА . ПОЗОВ . ПРАВО НА ПОЗОВ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ

Задача 1

Визначте по приведених вимогах вид позову і його елементи:

- а) акціонерне товариство “Петровська ткацька фабрика” звернувся з вимогою про зобов’язання Реєстраційної палати зареєструвати статут в новій редакції;
- б) акціонерне товариство “Латекс” звернулося з вимогою про стягнення з боржника заборгованості по розрахунках за договором поставки;
- в) банк звернувся з вимогою про звернення стягнення на власність заставодержателя у зв’язку з неповерненням кредиту;
- г) товариство з обмеженою відповідальністю “Лоза” звернулося з вимогою про визнання недійсним розпорядження державної податкової інспекції;
- д) акціонерне товариство “Фінанс-інвест” звернулося з вимогою до керівної компанії “Норма”, яка вела за договором справи акціонерне товариство “Бест Лайн”, про відшкодування збитків, заподіяних укладенням двох договорів. Операції заключались за ініціативою керуючої компанії.

Задача 2

В забезпечення кредиту товариства “Сокіл” перед Правекс-банком третя особа - товариство з обмеженою відповідальністю “Лукас” заставило нежиле приміщення. Оскільки кредит товариство не повернуло, Правекс-банк звернувся з позовом до товариства з обмеженою відповідальністю “Лукас” про звернення стягнення на заставлене майно. Товариство з обмеженою відповідальністю “Лукас” звернулося із зустрічним позовом до Правекс-банку про визнання договору іпотеки недійсним у зв’язку з недотриманням ряду істотних умов при його укладенні (відсутності згоди на його укладення з боку ради директорів). Суддя господарського суду відмовив в ухваленні зустрічної позовної заяви, посилаючись на те, що договори іпотеки підлягають обов’язковому нотаріальному посвідченню, і, отже, в даному випадку доцільно подавати скаргу на нотаріальну дію в порядку передбаченого ГПКУ.

Визначте вид заявлених позовів і їх елементи. Чи була правомірною відмова в прийнятті зустрічної позовної заяви?

Задача 3

Акціонерне товариство “Запоріжсталь” звернувся до господарського суду з позовом про зобов’язання акціонерного товариства “Кузбасенерго” надати недопоставлену в період з січня 2013р. по березень 2013 р. електроенергію в кількості 5000 МВт-Ч. Позивач заявив клопотання про забезпечення позову, у зв’язку з чим просив заборонити відповідачу скоювати будь-які дії, направлені на обмеження і (або) припинення подачі електроенергії позивачу до винесення рішення господарським судом з позову.

Чи можна задовольнити таке клопотання про забезпечення позову?

ТЕМА . ПОРУШЕННЯ СПРАВИ В СУДОВАМУ ПРОЦЕСІ

Задача 1

Перший заступник прокурора Автономної Республіки Крим в інтересах Ощадного банку України в особі Сімферопольського відділення звернувся в господарський суд з позовом про стягнення з індивідуального приватного підприємства 9 тис. грн.

Ухвалою суду заява повернена без розгляду по мотиву захисту прокурором комерційної діяльності банку, а не державних і суспільних інтересів. Дайте оцінку діям суду.

Задача 2

В господарський суд поступила позовна заява, до якої додано платіжне доручення на безготівковий перелік судового збору. В іншому випадку до позовної заяви була прикладена ксерокопія платіжного доручення на сплату судового збору по даному позову.

Чи прийме господарський суддя позовну заяву в обох указаних випадках? Які правові наслідки недотримання порядку подачі позовної заяви в господарський суд?

Задача 3

Об'єднання “Продімпорт” звернулося до Господарського суду Київської області з позовною заявою до товариства “Сигма” і Харківського об'єднання “Запсибпродторг” про стягнення 2 тис. грн., недоплачених “Сигмою” по рахунку за імпортований сік з мотивів підвищення ціни. “Сигма” позов не визнала, вказавши, що фактично був сік кашоподібної маси, ціна на який нижча, ніж на сік м'якоті.

Рішенням господарського суду позов був задоволений за рахунок “Сигми”, з якої і стягнули всю суму. Після виконання рішення суду “Сигма” пред'явила позов до Харківського об'єднання “Запсибпродторг” про стягнення тієї ж суми у зв'язку з отриманням іншого сорту соку. Суддя відмовив в ухваленні заяви по мотиву тотожності позовів. Чи правомірні дії судді?

ТЕМА . ПІДГОТОВКА СПРАВИ ДО СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

Задача 1

Військовий прокурор на користь військової частини пред'явив в господарський суд позовну заяву про стягнення з швейної фабрики вартості відвантаженої недоброякісної продукції. Одночасно прокурор просив суд для обґрунтування позову витребувати від військової частини необхідні документи.

Визначте задачі підготовки справи до судового розгляду. Вкажіть дії судді по підготовці справи до розгляду в засіданні господарського суду.

Задача 2

Організація звернулася до господарського суду з позовною заявою про стягнення

з Борисівського склозаводу вартості нестачі виробів з кришталю. З приймального акту виходило, що на станцію призначення вантаж прибув в справному вагоні з пломбою відправника. У відзиву на позовну заяву відповідач вказав, що всі вагони склозавод пломбує двома пломбами з відтисненням “Борисівській склозавод”, а оскільки на станцію призначення вагон прибув з пломбою залізниці, то остання і повинна нести відповідальність за недостачу.

Визначте в задачі дії судді по підготовці справи до розгляду в засіданні господарського суду.

Задача 3

При прийомі позовної заяви про стягнення з акціонерного товариства збитку, завданого навколишньому природному середовищу, суддя встановив, що екологічне правопорушення виявилось результатом відсутності контролю з боку декількох організацій – природокористувачів за експлуатацією устаткування.

Визначте стадії підготовки справи до судового розгляду. Назвіть дії судді по підготовці справи до розгляду в засіданні господарського суду.

ТЕМА . СУДОВИЙ РОЗГЛЯД В ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Задача 1

При перевірці явки осіб, що беруть участь в справі, господарський суд встановив відсутність представників з боку відповідача. Далі судом було встановлено, що позовна заява і ухвала суду прямували відповідачу за поштовою адресою вказаному в його установчих документах, причому ухвала суду повернулася з поміткою про вибуття адресата.

Як слід поступити господарському суду в даному випадку? Що зміниться, якщо ухвала господарського суду повернулась з поміткою органу зв'язку про відсутність відповідача за вказаною адресою?

Задача 2

Як слід вчинити господарському суду, якщо у момент перевірки явки осіб, що беруть участь в справі, з'ясувалося, що:

- а) позивач не з'явився в засідання господарського суду;
- б) відповідач не сповіщений про час і місце судового засідання, а позивач клопоче про розгляд справи по суті;
- в) відсутня третя особа, що заявляє самостійні вимоги, належним чином сповіщена про час і місце проведення судового засідання;
- г) позивач клопоче про відкладення справи у зв'язку з відсутністю із поважної причини його представника (юрисконсульта);
- д) сторони не з'явилися, але в матеріалах справи є клопотання позивача про розгляд справи в його відсутність;

е) не з'явилися перекладач і експерт.

Задача 3

В засіданні господарського суду після пояснення сторін по справі суд приступив до з'ясування питань інших учасників судового процесу. Проте відповідач зробив зауваження з приводу того, що останні не залишили залу засідання.

Оцініть ситуацію, що склалася. Який процесуальний порядок участі інших учасників судового процесу в судовому засіданні?

ТЕМА . УХВАЛИ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Задача 1

Вкажіть, в яких нижче перерахованих випадках господарський суд першої інстанції повинен винести рішення, а в яких – ухвалу:

- а) при задоволенні скарги про відмову в державній реєстрації приватного підприємця;
- б) при відмові в ухваленні зустрічного позову;
- в) при відкладенні судового розгляду;
- г) при стягненні з товариства штрафу за ведення обліку об'єкту оподаткування з порушенням встановленого порядку;
- д) при припиненні провадження по справі, зважаючи на укладення між сторонами мирової угоди;
- е) при припиненні провадження по справі;
- ж) при задоволенні клопотання господарського товариства про списання з розрахункового балансу необхідної для розрахунків по оплаті праці частини грошових коштів, арештованих в забезпечення позову учасника, що вийшов, про стягнення вартості внеску.

Задача 2

Вкажіть, які з перерахованих актів господарського суду першої інстанції повинні бути винесені у формі рішення, а які у формі ухвали:

- а) про заміну неналежного відповідача;
- б) про відмову в поясненні третіх осіб;
- в) про встановлення факту відкритого володіння нерухомим майном як своїм власним протягом довгого часу;
- г) про визнання недійсним указу мера міста про передачу державного майна в статутний капітал щойно створеного державного підприємства;
- д) про залишення позову без розгляду;
- е) про накладення штрафу за непред'явлення проектно-кошторисної документації, яку вимагає господарський суд;
- ж) про задоволення скарги на дії державного виконавця по виконанню рішення

господарського суду.

Задача 3

Торгово-посередницька фірма “Марс” звернулася до господарського суду з позовом до меблевої фабрики “Ластівка” про стягнення пені за невиконання грошового зобов'язання. В позовній заяві вказано, що між сторонами був укладений договір поставки по якому відповідач зобов'язався провести стовідсоткову попередню оплату, а позивач - поставити продукцію на суму 5 тис. грн. Фабрика від попередньої сплати ухиляється. У зв'язку з цим позивач просить стягнути з відповідача передбачену договором пеню у розмірі 20% від суми договору за кожний день прострочення.

Представники фабрики із невідомої причини на судове засідання не з'явилися. Відомості про належне повідомлення відповідача про місце і час розгляду спору в матеріалах справи відсутні. Представник позивача в судовому засіданні позовні вимоги уточнив і просив стягнути пеню у розмірі 1 тис грн. (по день винесення рішення господарського суду).

Господарський суд позов задовольнив повністю, вказавши в рішенні, що позовні вимоги ґрунтуються на наявному в справі договорі поставки і підтверджені поясненнями представника позивача.

Чи можна вважати рішення господарського суду законним і обґрунтованим? Дайте мотивовану відповідь.

ТЕМА . РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО БАНКРУТСТВО

Задача 1

Рішенням господарського суду з боржника на користь кредитора стягнута сума 46 тис. грн., у тому числі 40 тис. грн. - борг за доставлену продукцію, 6 тис. грн. - відсотки за порушення грошового зобов'язання. Рішення не виконувалося боржником протягом чотирьох місяців.

Чи має право кредитор звернутися із заявою про визнання боржника банкрутом?

Варіант: Кредитором є комерційний банк, стягнута сума 46 тис. грн. складається з 40 тис. грн. боргу по кредитному договору, 6 тис. грн. - відсотків за користування кредитом.

Задача 2

Збір кредиторів як кандидатуру арбітражного керуючого висунули Петрова, що займав посаду заступника директора з економічних питань виробничого акціонерного товариства боржника. Петров був звільнений за ініціативою адміністрації виробничого акціонерного товариства за три роки два місяці до висунення його кандидатури на посаду арбітражного керуючого, але через три місяці після звільнення був відновлений на посаді за рішенням суду загальної юрисдикції, пропрацював після відновлення на посаді чотири дні і звільнився за власним бажанням.

Чи можливе призначення цієї особи на посаду арбітражного керуючого?

Задача 3

Після ухвалення господарським судом заяви податкового органу про визнання банкрутом індивідуального підприємця його дружина, що отримала ухвалу суду, представила рішення суду загальної юрисдикції про оголошення чоловіка померлим і видане на підставі рішення відповідне свідоцтво органу РАЦСу.

Який судовий акт повинен прийняти господарський суд по результатам судового розгляду?

Варіант: Дружина представила рішення суду загальної юрисдикції про визнання чоловіка безвісно відсутнім.

ТЕМА . РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТІВ, ЯКІ МАЮТЬ ЮРИДИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Задача 1

Громадська організація звернулася до господарського суду з заявою про встановлення факту відкритого, добросовісного і неперервного володіння майном протягом 40 років. Комітет з управління державним майном, притягнутим до участі в справі, своїх прав на майно не заявив, проте заперечував проти встановлення такого факту судом. Притягнутий судом до участі в справі як третя особа, комітет із охорони пам'яток історії і культури виступив проти встановлення факту, оспоривши добросовісність володіння;

Чи підвідомча дана справа господарському суду? Назвіть умови підвідомчості справ про встановлення юридичних фактів господарському суду.

Чи можливий розгляд судом спір про факт в порядку провадження про встановлення юридичних фактів?

Задача 2

До господарського суду звернулося товариство з обмеженою відповідальністю “Зеніт” із заявою про встановлення факту наявності договору оренди між заявником і власником, товариство з обмеженою відповідальністю “Русь” заявник просив забезпечити заяву шляхом заборонити доступ товариству з обмеженою відповідальністю “Русь” в орендоване приміщення. Суд клопотання задовольнив. Притягнуте до участі в справі як третя особа, товариство з обмеженою відповідальністю “Русь” заявило зустрічний позов про виселення товариства з обмеженою відповідальністю “Зеніт” з належного товариству з обмеженою відповідальністю “Русь” приміщення. Господарський суд, розглянувши справу, в задоволенні заяви про встановлення юридичного факту відмовив, а зустрічний позов задовольнив.

Чи правильно поступив господарський суд при розгляді справи? Назвіть осіб, що

беруть участь в справах про встановлення фактів, які мають юридичне значення.

Задача 3

Акціонерне товариство “Схід” продало товариству з обмеженою відповідальністю “Фінансова компанія” два векселі на суму два млн. грн. Товариство з обмеженою відповідальністю “Фінансова компанія” не сплатило векселів, представивши підроблене платіжне доручення. Акціонерне товариство “Схід” звернулося до господарського суду із заявою про встановлення факту втрати векселів і у зв'язку з цим про визнання їх недійсними.

Чи підвідомча дана справа господарському суду? Назвіть умови підвідомчості справ про встановлення юридичних фактів господарському суду.

ТЕМА . ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ З УЧАСТЮ ІНОЗЕМНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

Задача 1

В господарський суд з позовом до української юридичної особи звернулася американська фірма. Господарський суд, прийнявши заяву, зобов'язав позивача представити документи, підтверджуючі наявність у нього статусу юридичної особи. Позивач представив наступне пояснення свого статусу: відповідно до законодавства штату, де знаходиться фірма, допускається створення корпорацій де-факто (не зареєстрованих в установленому порядку державними органами, але здійснюючих підприємницьку діяльність у формі корпорації і мають ті ж права, що і компанії, зареєстровані в установленому порядку), позивач якраз являється такою корпорацією, тому виписки з торгового реєстру пред'явити не може. Господарський суд виніс ухвалу про припинення провадження по справі, мотивуючи це тим, що справи з участю організацій, які володіють статусом юридичної особи, господарському суду непідвідомчі.

Дайте оцінку законності ухвали господарського суду.

Задача 2

З позовом до господарського суду звернулася фірма з країни, законодавством якої передбачена необхідність сплати судового збору для позивачів, що походять з країн СНД, у тому числі і України, в двократному розмірі, в порівнянні з розміром збору, сплачуваного позивачами, місце знаходження яких знаходиться в цій країні. Господарський суд повернув позовну заяву по мотиву недоплати позивачем державного мита, пояснивши, що у зв'язку з установленими в країні походження позивача процесуальними обмеженнями для позивачів з України, державне мито повинно бути сплачено в двократному розмірі. Позивач звернувся з апеляційною скаргою на ухвалу.

Яку ухвалу може прийняти апеляційна інстанція?

Задача 3

Господарським судом розглядається справа за позовом української юридичної особи до консульства однієї з іноземних держав, що знаходиться на території даної області про відшкодування збитків заподіяних позивачу в результаті пошкодження майна в дорожньо-транспортній пригоді, що відбулася з вини водія консульства. За заявою позивача, господарський суд вжив заходів по забезпеченню позову, наклавши арешт на належну консульству автомашину. Необхідність накладення арешту диктувалася тією обставиною, що за рішенням уряду іноземної держави консульство в цій області підлягало закриттю протягом двох місяців. Посольство іноземної держави звернулося до Вищого Господарського суду України з проханням дати роз'яснення українського законодавства з даного питання.

Яке роз'яснення може дати Вищий господарський суд України?

НАВЧАЛЬНО - МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ

Орієнтовні форми контролю знань на семінарських та практичних заняттях:

- доповідь (виступ на задану тему);
- доповнення доповіді;
- вирішення задачі;
- експрес опитування;
- колоквіум;
- участь в дискусії;
- виконання самостійної роботи;
- тестування;
- реферат (письмова робота на задану тему із планом, списком літератури та висновками);
- письмове рецензування наукової статті;
- анотація наукової статті;
- підсумкова контрольна робота.

У випадку відсутності здобувача вищої освіти на лекції або семінарському занятті він **зобов'язаний** відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати пропущене заняття протягом одного тижня з моменту його появи.

Критерії оцінок. При оцінювання якості навчання враховуються наступні компоненти:

1. рівень знань (глибина і міцність, користування понятійним апаратом, послідовність і точність відповіді);
2. навички самостійної роботи (опрацювання додаткової літератури, робота з із законодавством).

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-о бальною системою.

"А" 90-100 (відмінно) - повне системне викладення отриманих знань. Припускаються одиничні несуттєві помилки, які самостійно виправляються здобувачем вищої освіти. Виділення істотних ознак навчальної дисципліни, що вивчається за допомогою аналізу і синтезу, виявлення причинних зв'язків, формулювання висновків і узагальнень, вільне оперування відомими фактами і відомостями. Виявлення пізнавальної активності, пізнавально-творчого інтересу до навчальної дисципліни, що вивчається.

"В-С" 80-89; 75-79 (добре) - повне системне викладення отриманих знань. Припускаються одиничні несуттєві помилки, які виправляються здобувачем вищої освіти при вказівці викладача на помилку. Виділення істотних ознак навчальної дисципліни, що вивчається, за допомогою аналізу і синтезу, виявлення причинних зв'язків, формулювання висновків і узагальнень, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки. Підтвердження вивченого відомими фактами і відомостями.

"D-E" 66-74; 60-65 (задовільно) - Неповне викладення одержаних знань, що не перешкоджає засвоєнню наступного програмного матеріалу. Припускаються окремі суттєві помилки, які виправляються за допомогою викладача. Утруднення при виділенні суттєвих ознак навчальної дисципліни, що вивчається, а також при виявленні причинних зв'язків і формулюванні висновків.

"FХ" 30-59 (незадовільно) - Неповне, нелогічне, безсистемне викладення навчального матеріалу, суттєві помилки, які не виправляються навіть за допомогою викладача. Повне незнання або нерозуміння навчального матеріалу (здобувач вищої освіти не може відповісти на жодне поставлене запитання). Недостатня самостійність - здобувач вищої освіти потребує додаткових запитань від викладача при відповіді на поставлене питання. Пасивність та відсутність пізнавального інтересу до навчального предмету, що вивчається. Відсутність уваги на заняттях та інтересу до обраної професії.

ОСНОВНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 року// Відомості Верховної Ради України . – 1996. – №30. – Ст. 141.
2. Господарський процесуальний кодекс України від 6 липня 1991 року// Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №6. – Ст. 56.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 18 –22. – Ст. 144.
4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40 – 44. – Ст. 356.
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 року// Відомості Верховної Ради України. – 2010. – №№ 41 – 45. – Ст. 529.
6. Про Вищу раду юстиції: Закон України від 15 січня 1998 року // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 25. – Ст. 146.
7. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22 грудня 2005 року // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 15. – Ст. 128.
8. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 року // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 14. – Ст. 87.
9. Про інформацію : Закон України 2 жовтня 1992 року// Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
10. Про звернення громадян: Закон України 2 жовтня 1992 року// Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 47. – Ст. 256.
11. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року// Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
12. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 року// Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 34. – Ст. 481.

13. Про державну службу: Закон України від 17 листопада 2011 року// Відомості Верховної Ради України. – 2012. – No 26. – Ст. 273.

14. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 7 квітня 2011 року // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – No 40. – Ст. 404.

15. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14 травня 1992 року// Відомості Верховної Ради України. – 1992. – No 31. – Ст. 404.

16. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 року// Відомості Верховної Ради України. – 1994. – No 25. – Ст. 198.

17. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 року// Відомості Верховної Ради України. – 1994. – No 28. – Ст. 232.

18. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 року// Відомості Верховної Ради України. – 1991. – No 29. – Ст. 377.

333

19. Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин: Закон України від 15 травня 2003 року// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – No 30. – Ст. 259.

20. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – No 31–32. – Ст. 263.

21. Про здійснення державних закупівель: Закон України від 10 квітня 2004 року// Відомості Верховної Ради України. – 2014. – No 24. – Ст. 883.

22. Про третейські суди: Закон України від 11 травня 2004 року// Відомості Верховної Ради України. – 2004. – No 35. – Ст. 412.

23. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року// Відомості Верховної Ради України. – 2004. – No 50. – Ст. 540.

24. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 року// Відомості Верховної Ради України. – 2005. – No 32. – Ст. 422.

25. Питання мережі господарських судів України: Указ Президента України №811/2010 від 12 серпня 2010 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/811/2010>
26. Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції: постанова Пленуму Вищого господарського суду України № 18 від 26 грудня 2011 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0018600-11>
27. Про деякі питання практики призначення судової експертизи: постанова Пленуму Вищого господарського суду України № 4 від 23 березня 2012 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
28. Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними: постанова Пленуму Вищого господарського суду України № 11 від 29 травня 2013 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0011600-13>
29. Про деякі питання практики застосування розділу VI Господарського процесуального кодексу України: постанова Пленуму Вищого господарського суду України № 7 від 21 лютого 2013 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/va007600-13>
30. Про деякі питання практики розгляду справ у спорах, що виникають із земельних відносин: постанова Пленуму Вищого господарського суду України № 6 від 17 травня 2011 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0006600-11> Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.
32. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності постанова Пленуму Вищого господарського суду України № 12 від 17 жовтня 2012 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12>
33. Про деякі питання практики вжиття запобіжних заходів: інформаційний лист Вищого господарського суду України № 01–8/251 від 20 квітня 2007 року//[Електронний ресурс].

34. Про деякі питання практики розгляду справ за участю іноземних підприємств і організацій: роз'яснення Президії Вищого господарського суду України No 04–5/608 від 31 травня 2002 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_608600-02
35. Про визначення засад формування колегії суддів та особливостей розподілу справ відповідно до Положення про автоматизовану систему документообігу суду (затвердженого рішенням Ради суддів України від 26 листопада 2010 року No 30): збори суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/vr010740-10>
36. Про затвердження Інструкції з діловодства в господарських судах України: наказ Державної судової адміністрації України No28 від 20 лютого 2013 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>
37. Кодекс суддівської етики: затверджений XI з'їздом суддів України від 22 лютого 2013 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rsu.court.gov.ua/rishennya/2013-rishennya/rishennya-23-vid-22-02-2013.html>
38. Директива Європейського Парламенту та Європейської Ради про окремі аспекти медіації у цивільних і торговельних справах від 21 травня 2008 року No2008/EG

Навчально-наукова література

1. Актуальні проблеми господарського законодавства. [монографія]. / Гаєвець М.В., Горіславська І. В., Канарик Ю. С., Панькова Ю. С., Поліно Н. А., Світличний О.П., Черкашин Д. К. К: – «ЦП» КОМПРИНТ», 2013. – 678 с.
2. Балюк І. А. Господарське процесуальне право: Навч. посібник.: КНЕУ, 2008. – 224 с.
3. Беляневич В. Е. Науково-практичний коментар господарського процесуального кодексу України. Станом на 1 грудня 2010 р. / За ред. Притики Ю. Д. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 608 с.

4. Васильєв С. В. Господарський процес України: підручник. – К.: ЭСПАДА, 2010. – 288 с.
5. Губарєв С. В. Наслідки затвердження мирової угоди господарським судом // Право України: пошук оптимальних моделей правового регулювання: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (19 жовтня 2018 р.) - Л., - 2018. - С. 55-59.
6. Господарське процесуальне право України: Підручник / За ред. О. І. Харитонової. – К.: Істина, 2008. – 360 с.
7. Господарські суди в Україні: історичний нарис, портрети, події: Наук.- попул. вид. / Д. М. Притика, А. Й. Осетинський. К.: Ін Юре, 2006. 464 с.
8. Курило В.І., Світличний О.П. Господарське законодавство: [навчальний посібник] / Курило В.І., Світличний О.П. – К.: ІРІДУМ, 2009. – 360 с.
9. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Господарський процес» для студентів денної та заочної форми навчання юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: Навчальне видання/О. П. Світличний. – Київ: «ЦП»КОМПРИНТ», 2013. – 50 с.
10. Несинова С.В., Воронко В.С., Чебікіна Т. Господарське право України. Навч. посіб./За заг. ред. С.В. Несиної. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 564 с.
11. Окремі види господарської діяльності: правові аспекти. [монографія]. / Гаєвець М.В., Горіславська І. В., Панькова Л.О./ За заг. ред. В.І. Курила. – Київ: «ЦП»КОМПРИНТ», 2012. – 508 с.
12. Основи права інтелектуальної власності : навчальний посібник / В.І. Курило, О.П. Світличний, І. В. Гиренко; за заг. ред. О.П. Світличного – Донецьк: видавництво «Донбас», 2012. – 262 с.
13. Роїна О. М. Господарський процес: Практичний посібник. (2-е вид. – К.: КНТ, 2005. – 208 с.
14. Світличний О. П. Правова охорона торговельної марки. [монографія]. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2013. – 286 с.

15. Цивільний кодекс України: коментар/За заг. ред. Є.О. Харитонова, О. М. Калітенко. – Одеса: Юридична література, 2003. – 1080 с.
16. Чернадчук В.Д., Сухонос В. В. Основи господарського процесуального права України: Навчальний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 220 с.
17. Чернадчук В. Д., Сухонос В. В., Нагребельний В. П. та ін. Господарське процесуальне право України: Підручник / В.Д. Чернадчук, В.В. Сухонос, В.П. Нагребельний, Д. М. Лук'янець; За заг. ред. к.ю.н. В.Д. Чернадчука. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 331 с.